

**РІВНІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ**

М.А. Дем'янчук, к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

В умовах формування сталого розвитку країни від суб'єктів підприємницької діяльності вимагається особливо зважених рішень і постійного, цілеспрямованого управління фінансами. Під впливом глобалізаційних процесів та розвитку інформаційного суспільства підприємства знаходяться у постійному пошуку ефективних сучасних форм фінансового забезпечення своєї діяльності, особливо в умовах нестабільності у банківському секторі. Від фінансового забезпечення розвитку підприємства залежить спроможність їх оновлення, формування виробничих резервів, досягнення сталого розвитку, а як наслідок можливість забезпечення життєздатності підприємства, його конкурентоспроможності, широких можливостей розвитку та розширення діяльності за рахунок виходу на нові ринки збуту в довгостроковій перспективі.

Дослідженням пошуку напрямів фінансового забезпечення функціонування підприємств займаються як вітчизняні, так і закордонні вчені.

Незважаючи на наявність значного обсягу наукових досліджень у формуванні теоретичного підґрунтя фінансового забезпечення підприємств (розвиток концепції фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємства; розробка, аналіз та систематизація актуальних теорій фінансового забезпечення підприємства; висвітлення різних аспектів питання формування джерел фінансового забезпечення малого бізнесу; використання довгострокових і короткострокових альтернативних та гібридних джерел фінансового забезпечення підприємств тощо) недостатня увага приділяється визначенню напрямів формування джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємств у сучасних умовах. Тому метою роботи є визначення сучасних джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства.

Підприємства всіх сфер в процесі проведення своєї господарської діяльності використовують загальновідомі на сьогоднішній день способи фінансування [1]:

– власні кошти (чистий прибуток, амортизаційні відрахування, страхові відшкодування, нематеріальні активи, тимчасово вільні основні та оборотні кошти, статутний фонд, резервний фонд, ремонтний фонд, фонд охорони праці, фонд спеціальних програм, фонд розвитку виробництва, розрахунки за майно (при даванні його в оренду) та інші.);

– залучені кошти, отримані від продажу акцій, випуску фінансових інструментів, емісії облігацій, а також внески, цільові надходження та ін.;

– позикові кошти у вигляді бюджетних, банківських і комерційних кредитів тощо.

Аналіз фінансування діяльності підприємств (табл. 1) дозволяє зробити висновок, що на теперішній час переважно застосовуються традиційні джерела і форми фінансування. Основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств. Їх доля у 2016 р. склала 66,35% від загального обсягу, що на 3,71% більше ніж у 2012 році, а темп їх приросту за аналізований період становить 32,26%. При цьому у 2016 році обсяг коштів державного бюджету у структурі капітальних інвестицій складає 2,47%, а кошти місцевих бюджетів – 2,72%. Також дані таблиці свідчать, що за аналізований період фінансування за рахунок державного бюджету зменшилось на 54,15%, однак за рахунок місцевих бюджетів збільшилось на 171,46%. Користування кредитними коштами банків та інших позик зменшилось на 41,47% та у структурі становлять 13,9%.

Скорочення банківського кредитування підприємств на потреби у технічному переоснащенні, модернізації технологій, впровадженні інновацій з екологічної безпеки, соціальної відповідальності тощо викликано нестабільністю економічної ситуації та великими фінансовими ризиками, однак підприємства у даних умовах також не мають в

розпорядженні власних коштів в достатній кількості для фінансового забезпечення свого сталого розвитку.

Таблиця 1

Капітальні інвестиції підприємств за джерелами фінансування за 2012-2016 рр.*

	Капітальні інвестиції у фактичних цінах, млн. грн.						Абс. відх. (2016/ 2012)	Темпи приросту (2016/2012)	Структура, %	
	2012	2013	2014	2015	2016	січень- вересень 2017			2012	2016
<i>Усього</i>	273256,0	249873,4	219419,9	273116,4	326163,7	259545,0	52907,7	19,36	100,0	100,0
	у тому числі за рахунок									
коштів державного бюджету	16288,3	6174,9	2738,7	6919,5	7468,9	5271,6	-8819,4	-54,15	5,96	2,47
коштів місцевих бюджетів	8555,7	6796,8	5918,2	14260,0	23225,1	17420,9	14669,4	171,46	3,13	2,72
власних коштів підприємств та організацій	171176,6	165786,7	154629,5	184351,3	226398,9	188572,6	55222,3	32,26	62,64	66,35
кредитів банків та інших позик	39724,7	34734,7	21739,3	20740,1	23249,5	14187,3	-16475,2	-41,47	14,54	13,90
коштів іноземних інвесторів	4904,3	4271,3	5639,8	8185,4	9416,7	4790,4	4512,4	92,01	1,79	1,71
коштів населення на будівництво житла	22575,5	24072,3	22064,2	31985,4	29117,9	21951,7	6542,4	28,98	8,26	9,63
інших джерел фінансування	10030,9	8036,7	6690,2	6674,7	7286,7	7350,5	-2744,2	-27,36	3,67	3,22

*Джерело: складено автором на основі даних [2].

В умовах, що вимагають проведення реорганізації фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства, коли за якомога менший період часу потрібно домогтися виходу на беззбиткову діяльність і забезпечити можливість витривалого розвитку підприємства, пошук найбільш ефективних схем фінансування стає першочерговим завданням. Найбільш значні втрати підприємства несуть внаслідок відсутності сформованої стратегії фінансового забезпечення. Сучасні керівники не повинні спиратися тільки на класичні, давно відомі моделі та механізми вирішення проблеми нестачі фінансових ресурсів, дуже важливо бути в курсі останніх наукових і практичних розробок у сфері питань пошуку джерел фінансування бізнесу. Тобто використовувати альтернативні джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства.

Однак з урахування мети реалізації стратегії сталого розвитку країни та векторів її руху [3], фінансове забезпечення сталого розвитку не тільки країни, а й регіонів та підприємств, на думку автора, можна запропонувати запровадити і використовувати такі рівні джерел фінансового забезпечення підприємств: з боку держави (макрорівень), органів місцевого самоврядування (мезорівень) та підприємств (мікрорівень):

1) макрорівень – з метою розбудови сприятливого інвестиційного середовища для інвестування значущих інноваційних проектів та науково-технічної діяльності підприємств, особливо що відносяться до конкурентоспроможних наукомістких галузей та виробництв, необхідно формування стимулюючої інвестиційно-інноваційної політики, так і спеціальних стимулів, які слід запроваджувати на державному рівні. Цьому може посприяти поширення франчайзингу, субпідряду, розвитку фінансово-податкової підтримки (пільгове кредитування, додаткові податкові (канікули, кредити) та митні пільги у відповідності до чітко визначеного цільового призначення фінансової підтримки);

2) мезорівень – з метою підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку, а також ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку необхідним є сприяння розвитку консалтингової, інформаційної, аудиторської допомоги; стимулювання учасників фінансового ринку (комерційних банків, страхових і лізингових компаній, венчурних фондів)

у кредитуванні і страхуванні підприємств;

3) мікрорівень – з метою забезпечення якісного саморозвитку і самостановлення підприємства та задоволення потреб теперішнього та майбутніх поколінь, а також досягнення сталого розвитку, що забезпечує збалансоване вирішення зовнішніх та внутрішніх проблем економічного, соціального, екологічного характеру та проблем збереження та зростання потужності сукупності потенціалів підприємства необхідним є використання додатково таких альтернативних і гібридних джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства як факторинг, лізинг, форфейтинг, венчурне фінансування, ЕСА-фінансування, ЛВО-фінансування, кредитні ноти, єврооблігації тощо.

Використовуючи такі рівні джерел фінансового забезпечення сталого розвитку підприємства матимуть можливість оптимізувати оподаткування бізнесу, оскільки згідно діючого законодавства підприємство має можливість перенести на вартість продукції частину своїх витрат. Отже, зважаючи на постійний дефіцит фінансових ресурсів для забезпечення сталого розвитку підприємства з метою реалізації інноваційно направлених економічних, соціальних, екологічних проектів, використання таких довгострокових та короткострокових альтернативних і гібридних джерел фінансового забезпечення може стати вагомим джерелом збільшення обсягів фінансового забезпечення сталого розвитку вітчизняними підприємствами.

Література

1. Близнюк О.П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О.П. Близнюк, А.П. Горпинченко // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. Серія «Економічні науки». – Том XV. №2. – 2012, Харків. – С. 52-58.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

УДК 336.25

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Н. А. Дехтяр, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

О. В. Дейнека, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

Сумського державного університету

Ефективне функціонування суб'єктів малого бізнесу є запорукою конкурентоспроможної економіки, які, як засвідчує світовий досвід, визначають темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП, забезпечують впровадження інновацій, насичують внутрішній ринок суспільно необхідними товарами та послугами, створюють додаткові робочі місця та вирішують інші соціальні проблеми [1]. Тому в умовах нестабільного економічного середовища в Україні саме подальший розвиток малого підприємництва має стати одним із найважливіших чинників соціально-економічного зростання.

Слід відмітити, що мале підприємництво дозволяє залучати значні виробничі та фінансові ресурси громадян, перетворюючи їх у надійне джерело інвестиційних коштів, які в подальшому можуть бути використані на проведення ефективних реформ економічного та соціального спрямування. Важливість малого підприємництва для України визначається кількісними та якісними показниками їх стану та розвитку (табл. 1).

Кількість малих підприємств у 2016 році складала 291154 одиниць, що в цілому становило 95,0 % від загальної кількості усіх підприємств та є найнижчим показником за останні п'ять років. Також за аналізований період спостерігається зменшення усіх кількісних показників у порівнянні з 2012 роком. Так, кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення у 2016 році зменшилася на 8 одиниць; кількість зайнятих працівників у малому бізнесі у 2016 р. складала 1591,7 тис. осіб, що на 459,6 тис. осіб менше в порівнянні з

Вискарка О.А., І.Г. Аберніхіна ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМ ПРИБУТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	39
Віблій П.І., Лащик І.І., Вітовець Ю.Ю. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ	42
Галкина И.В. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ	44
.Гельман В.М. ПРОФЕСІЙНО-КЛАСИФІКАЦІЙНА СИСТЕМА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ У HR-СФЕРІ	46
Голячук Н.В., Голячук С.Є. АНАЛІЗ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	48
Грисюк Т. М., Іщук Л. І. МЕХАНІЗМ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	50
Давидович Н.Н. АКЦИОНЕРНЫЕ ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ФОНДЫ	52
Дем'янчук М.А. РІВНІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	55
Дехтяр Н. А., Дейнека О. В. ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	57
Діденко С.В. ФУНКЦІЇ РИНКУ ДЕРИВАТИВІВ В АСПЕКТІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	60
Dragan O.O. DIRECTIONS OF ACTIVATION OF INVESTMENT LOAN AGROINDUSTRIAL ENTERPRISES	62
Дубровка М.С., Куликов А.М. ДИНАМИКА ІНВЕСТИЦІЙ В ОСНОВНОЇ КАПІТАЛ В РЕСПУБЛІКЕ БЕЛАРУСЬ	64
Дубровка М.С., Нарушевич Г.Г. ИНОСТРАННЫЕ ИНВЕСТИЦИИ В ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ. ИХ ДИНАМИКА И ПРИВЛЕЧЕНИЕ	67
Дун Сін'їн КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЙПОШИРЕНІШИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ	70
Журавльова Т.О. ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	72
Завербний А.С. ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРУВАННЯ	74
Засемчук Н.А. ФИНАНСИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИЙ В ОСНОВНОЙ КАПИТАЛ НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ	76
Захарова Ж.С. ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА	77
Захарченко В.І., Дараков О. А. ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	79
Захарченко Н.В., Маслій Н.Д., Осіпова М.С. ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	81
Захарченко В. І., Сорока Л. М. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ЙОГО ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ	83

Наукове видання

**ФІНАНСУВАННЯ, ІНВЕСТУВАННЯ
ТА КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
В КРИЗОВІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Матеріали міжнародної науково-практичної
інтернет- конференції
20 травня 2018р.

присвяченої 15-річчю кафедри фінансів та банківської
справи
Дніпровського державного аграрно-економічного
університету

Частина 1

Подається в авторській редакції

Відповідальни редактор – Демчук Н.І., д.е.н., професор
Упорядник – Вишнякова І.В., к.е.н., доцент